

«ПРОБЛЕМИ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ»

УДК 332.135:338.266.4

svigrech@gmail.com

Гречана Світлана Іванівна

к.е.н., доц.,
старший науковий співробітник,
Інститут економіко-правових
досліджень НАН України, Україна

Hrechana Svitlana I.

Ph.D, Docent,
Senior Research Officer,
Institute of Economic and Legal
Researches of NAS of Ukraine, Ukraine

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

MODERN TOOLS OF THE INTERREGIONAL COOPERATION ACTIVATION

Анотація. Розглянуто проблеми функціонування міжрегіонального співробітництва. Визначено їх негативний вплив на розвиток такої співпраці. Сформульовано основні інструменти її прискорення та запропоновано підходи до їх систематизації.

Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, інтеграція, інструмент, проблеми розвитку

Summary. The problems of interregional cooperation functioning are revealed. Their negative impact determined on such cooperation development. The basic its acceleration tools and suggested approaches to their organization are formulated.

Keywords: interregional cooperation, integration, tool, development problems

В сучасних умовах, коли від можливості прискорення розвитку економіки України залежить її життєздатність, розширення усіх видів співпраці між господарюючими суб'єктами потребує всебічної підтримки. У першу чергу, це стосується нарощення темпів міжрегіонального та транскордонного співробітництва, кожне з яких має у своєму арсеналі значну кількість інструментів активізації.

Сучасна наукова література містить значну кількість робіт, які досліджують проблематику міжрегіонального співробітництва з метою визначення як загальних аспектів життєдіяльності його простору, так і окремих особливостей функціонування та розвитку. Однак модернізаційним напрямом активізації цих важливих процесів, а тим більше розробці деталізованих науково та методично обґрунтованих пропозицій для їх реалізації на практиці, присвячено тільки деякі з них. Тому, визначення можливого та найдоцільнішого інструментарію розширення міжрегіонального співробітництва в Україні на основі систематизації сучасних тенденцій його розвитку, обрано метою даного дослідження.

У контексті загальнонаціонального та територіального соціально-економічного зростання важливою складовою визначення прогресивних напрямів інтеграції є відслідковування нагальних проблем, що гальмують процеси міжрегіонального співробітництва або взагалі унеможливають їх реалізацію, та відповідне на них реагування.

Опрацювання вітчизняного наукового доробку в цій царині [1—7] дозволило виділити основні такі проблеми. Наведемо їх в укрупненому вигляді, об'єднавши за схожістю негативних наслідків для інтенсифікації інтеграційних процесів: (1) відсутність законодавчого закріплення сутності та чіткого правового підґрунтя для регулювання міжрегіонального співробітництва; (2) неналежне інституційне забезпечення процесів міжрегіональної співпраці; (3) слабка інтенсивність та економічна зацікавленість суб'єктів і учасників у співробітництві; (4) низький рівень професійної компетенції уповноважених співробітників органів місцевого самоврядування; (5) незадовільне інфраструктурне забезпечення та недосконала галузева структура економіки; (6) несприятливий інвестиційний клімат у країні та регіонах; (7) високий рівень тінізації процесів співпраці та присутність корупційної складової; (8) низька інформаційна підтримка та ізолюваність процесів інтеграції регіонів; (9) обмеженість сфер використання міжрегіонального співробітництва тощо.

Наявність цих та інших перепон викликає нагромадження негативних наслідків для успішного функціонування та розвитку міжрегіонального співробітництва, а саме: нерозуміння сутності та невизначеність цілей низький рівень використання інструментарію міжрегіонального співробітництва; ресурсоорієнтований підхід існуючих зв'язків; відсутність статистичних спостережень за інтеграційними процесами на загальнонаціональному рівні; нехтуван-

ня міжрегіональним співробітництвом в перспективних планах; посилення територіальних диспропорцій розвитку; ускладнення фінансових взаємовідносин; суб'єктивне ставлення; зростання ментальних бар'єрів і зниження довіри до інтеграції, цурання кращих практик і напрацьованого досвіду тощо.

Формування національного економічного простору, консолідованого за рахунок активних інтеграційних процесів регіонів з розширенням їх повноважень через старт децентралізації, можливе тільки в умовах комплексного вирішення визначених проблем. Усунення кількох з них може покращити ситуацію, але не дозволить змінити її кардинально. Тому нагальною стає побудова системи узгоджених інструментів активізації міжрегіонального співробітництва. Вона має містити не тільки перелік дієвих засобів у цьому напрямі, а рекомендований порядок застосування, заснований на ознаках ефективності вирішення окремих проблем.

Сучасними інструментами активізації міжрегіонального співробітництва, які мають ввійти до означеної системи, є: (1) унормування визначення та процесів здійснення міжрегіонального співробітництва шляхом прийняття Закону України «Про міжрегіональне співробітництво в Україні»; (2) розробка та затвердження Державної програми розвитку міжрегіонального співробітництва на основі системного підходу; (3) визначення центрального органу виконавчої влади (наприклад, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України) координатором міжрегіонального співробітництва; (4) призначення науково-аналітичної установи (зі складу Національної академії наук України чи засновану на кошти грантодавців) загальнодержавним консультантом щодо процесу міжрегіонального співробітництва; (5) розробка методичних рекомендацій для органів місцевого самоврядування щодо укладання та виконання угод міжрегіонального співробітництва; (6) залучити Агенції регіонального розвитку до співпраці з органами місцевого самоврядування в площині інформаційної підтримки інвестиційного іміджу кожного регіонів та створення позитивних образів їх соціально-економічного розвитку, створивши відповідну програму на державному рівні; (7) розробка та запровадження методики обрахунку статистичних показників відображення стану міжрегіонального співробітництва тощо.

Втрати економічного потенціалу України за роки незалежності значною мірою відбулися через скорочення чи зведення нанівець інтеграційних процесів, головним чином всередині країни. Сьогодні відсутність концепції та інституційного підґрунтя розвитку міжрегіонального співробітництва продовжує цю згубну тенденцію. Для її подолання запропоновано розробку системи узгоджених інструментів її активізації. Для її створення визначено інструментарій, що дозволить значно розширити процеси міжрегіональної співпраці. Обґрунтування порядку його застосування є перспективою подальших досліджень автора. Використання даної системи зробить можливим ефективно вирішити комплекс проблем міжрегіонального співробітництва в контексті економічного зростання та підвищення рівня життя населення.

Література

1. Бабінова О. Міжрегіональне співробітництво: зміст, форми, роль та проблеми реалізації в Україні / О. Бабінова // Державне управління та місцеве самоврядування. — 2011. — Вип. 4 (11). — С. 45—49.
2. Міжрегіональне співробітництво у системі нової регіональної політики України / С.О. Біла, І.Г. Бабець, І.В. Валюшко, Я.А. Жаліло [та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. — К. : НІСД, 2011. — 32 с.
3. Прокопенко Л.Л. Розвиток регіонального співробітництва України в контексті європейської інтеграції: монографія / Л.Л. Прокопенко, О.М. Рудік, І.Д. Шумляєва; за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. — Д.: ДРІДУ НАДУ, 2008. — 132 с.
4. Сторонянська І. Міжрегіональні інтеграційні процеси в Україні: тенденції та перспективи розвитку / І. Сторонянська. — Львів: ІРД НАН України, 2009. — 392 с.
5. Заблодська І.В. Розвиток міжрегіонального співробітництва: [монографія] / І.В. Заблодська, О.М. Татарченко, А.С. Алексєєв, А.В. Сивоконь. — Чернігів: Десна Поліграф, 2015. — 152 с.
6. Рекомендації щодо впровадження нових форм транскордонного співробітництва / Кол. авторів за ред. д.е.н., проф. Мікули Н.А. / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. — Львів, 2010. — 150 с.
7. Ключник А.В. Розвиток міжнародного міжрегіонального співробітництва в аграрному секторі миколаївської області / А.В.Ключник, І.С. Страхова // Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2015. — № 12. част.3. — С. 123—126.